

Ministeriet for Forskning, Innovation og
Videregående Uddannelser
Styrelsen for Universiteter og Internationalisering
Bredgade 43
1260 København K

ui@ui.dk

Høring over ny lov om akkreditering af videregående uddannelsesinstitutioner og ændring af en række uddannelseslove

AC har fra Styrelsen for Universiteter og Internationalisering modtaget udkast til ny lov om akkreditering af videregående uddannelsesinstitutioner og ændring af en række uddannelseslove til høring. AC har udsendt lovudkastet til høring i medlemsorganisationerne og skal på den baggrund fremkomme med bemærkninger.

AC finder det positivt, at der med udkast til ny akkrediteringslov nu etableres et fælles regelsæt for alle videregående uddannelser og at der samtidig bliver gjort op med de bureaukratiske og ressourcetunge uddannelsesakkrediteringer. AC har igennem årene endvidere kritiseret det nuværende akkrediteringssystem for i for høj grad at være baseret på (kvalitets-)kontrol og for lille grad på (kvalitets-)udvikling. I forlængelse heraf, har AC tidligt bidraget til debatten med et forslag om institutionsauditeringer suppleret med særakkrediteringer af uddannelser med systematisk overledighed samt tematisk evalueringer af tværgående karakter.

AC vurderer, at grundretningen i lovudkastet er rigtigt, men at det dog på det nuværende grundlag er vanskeligt at give en endelig vurdering af omfang og ressourcemæssige træk på institutionerne ved det nye akkrediteringssystem. Således afventer endnu fastlæggelsen af kriterier for institutionsakkreditering, kriterierne for gennemgang af uddannelser med kvalitetsudfordringer samt kriterier for prækvalificering. Ligeledes fremstår det uklart, hvorledes de tværgående evalueringer tænkes ind i et samlet eksternt kvalitetssikringssystem.

Det er helt grundlæggende for AC, at et nyt eksternt kvalitetssikringssystem formår at skabe reel nytteværdi for institutionernes ledelsers og medarbejders løbende udviklingsarbejde med uddannelsernes kvalitet og relevans. Det forhold, at ansvaret for sikringen af de enkelte uddannelseres kvalitet og relevans mere tydeligt placeres hos den øverste ledelse, kan forhåbentlig bidrage til en stærkere uddannelses- og kvali-

Den 29. november 2012
Sagsnr. S-2012-689
Dok.nr. D-2012-18715
bba/ka

AKADEMIKERNES
CENTRALORGANISATION

THE DANISH CONFEDERATION
OF PROFESSIONAL ASSOCIATIONS

Postboks 2192
Nørre Voldgade 29
DK - 1017
København K.

T +45 3369 4040
F +45 3393 8540

E ac@ac.dk
W www.ac.dk

tetskultur, og særligt på universiteterne, hvor forskningen fortsat har forrang for uddannelsesopgaven.

AC bifalder endvidere lovudkastets gennemgående fokus på uddannelsernes relevans for arbejdsmarkedet. Ikke mindst set i lyset af de øgede studenteroptag som følge af 60 pct. og 25 pct. målsætningerne, er det afgørende, at et kvalitetssikringssystem ikke kun har fokus på uddannelsernes kvalitet, men i høj grad også beskæftigelsesaspektet i uddannelserne. På samme vis finder AC det vigtigt, at et eksternt kvalitetssikringssystem, ved at tillægge uddannelsernes relevans en selvstændig værdi, kan bidrage til at modvirke taxametersystemets incitament til volumentækning på uddannelserne.

AC ser det som en mangel i lovudkastet, at der ikke reserveres plads i akkrediteringsråd eller i de faglige paneler til medlemmer med en undervisningsmæssig baggrund og erfaring. Det er afgørende, at fagkynighed inden for selve undervisningsprocessen og erfaring med undervisning på de videregående uddannelsesinstitutioner kommer til at indgå i rådet og panelerne.

AC's bemærkninger knytter sig til de fire komponenter i et nyt eksternt kvalitetssikringssystem:

1. Institutionsakkreditering
2. Prækvalificering
3. Gennemgang af uddannelser med særlige udfordringer
4. Tværgående evalueringer

1. Institutionsakkreditering

For AC er det afgørende, at et fremtidigt eksternt kvalitetssikringssystem formår at balancere hensynet til institutionernes autonomi med samfundets legitime krav til uddannelsernes kvalitet og relevans. AC er enig i, at en institutionsakkreditering skal have fokus på institutionens løbende og systematiske arbejde med sikring af uddannelsernes kvalitet og relevans.

AC er således også enig i intentionen bag lovudkastet om, at institutionsakkreditering skal medvirke til at støtte udviklingen af en intern kvalitetskultur. Ligeså, at institutionsakkreditering skal medvirke til, at der placeres et mere entydigt ansvar for sikringen af uddannelsernes kvalitet og relevans hos den øverste ledelse, herunder at ledelsen sikrer rammerne for den gode undervisning.

For helt grundlæggende skabes kvaliteten i undervisningsprocessen i interaktionen mellem engagerede studerende og velkvalificerede undervisere, som har fået tilstrækkelig pædagogisk og didaktisk udvikling, som har en forskningsbaseret viden om deres fag og som har tilstrækkelige ressourcer (herunder særligt tid) til at forberede og udvikle undervisningen, så de konkrete studerende på de enkelte hold får den størst mulige udbytte.

Som nævnt fremstår det uklart hvilke kriterier, der skal ligge til grund for institutionsakkreditering. En central hensigt med institutionsakkreditering må nødvendigvis være en vurdering af, i hvilket omfang der er opbygget et internt kvalitetssikringssystem på institutionen, der kan understøtte den ansvarlige uddannelsesledelse i at træffe informerede beslutninger.

Det følger af ovenstående, at der som minimum bør være fastlagt fælles kvalitetsnormer for studiebelastningen, fx brudt op på undervisning, vejledning, studiegrupper og andre pædagogiske elementer. Dernæst at der – specifikt i forhold til de forskningsbaserede uddannelser - er fastlagt normtal for forskningsdækning af undervisningen, fx i form af stud/VIP-ratio og VIP/DVIP-ratio, samt at uddannelses- og undervisningsopgaven er afspejlet i karrierestrukturerne, fx dokumenteret ved en postdoc/adjunkt-ratio.

Med hensyn til relevansdimensionen må det endvidere fastlægges hvilke data der skal være til rådighed for, at relevanskriteriet ikke behæftes med vilkårlighed. Der bør som minimum være en løbende monitorering af uddannelsernes arbejdsmarked, data for dimittendernes mobilitet og beskæftigelse mv.

2. Prækvalificering

Det kræver ikke det store indblik i den danske uddannelsessektor for at se, at der i de senere år er kommet en stigende - og til tider ganske uhensigtsmæssig - konkurrence mellem institutionerne, ikke mindst i kampen om de studerendes gunst. Den store fremkomst af nye uddannelser taler sit eget tydelige sprog.

Det er kendt, at institutionshensyn ikke altid korresponderer med samfundshensyn og netop i det lys, støtter AC forslaget om prækvalificering af nye uddannelsesforslag. En central prækvalificering skal således have til hensigt, at sikre en bedre koordination af det samlede nationale uddannelsesudbud ud fra et samfundsøkonomisk perspektiv.

Igen må det dog konstateres, at der på det foreliggende grundlag ikke kan gives en endelig vurdering af forslaget, da det endnu fremstår uklart hvorledes prækvalificeringen skal forløbe, ikke mindst i forhold til kriterier og omfang. AC skal derfor henstille, at antallet af kriterier og krav til dokumentation for prækvalificering finder et rimeligt leje i forhold til at sikre en hensigtsmæssig administrativ proces.

AC skal endvidere foreslå, at behandlingen af uddannelsesforslag - som alternativ til afslag på prækvalificering - kan give sig udslag i samarbejder mellem institutioner om etablering af fælles uddannelsesudbud. AC finder det i det hele taget oplagt, at en mere overordnet koordinering af uddannelsesudbuddet ikke kun omhandler nye uddannelsesforslag, men

også omfatter de tilfælde hvor en institution beslutter at nedlægge en uddannelse.

For skismaet mellem samfundshensyn og institutionshensyn ved nye uddannelsesforslag, synes også at gøre sig gældende i forhold til nedlæggelse af uddannelser. Særligt i de tilfælde, hvor institutionens beslutning om at nedlægge et fag eller uddannelse, betyder, at et kompetencebehov ikke længere dækkes af et dansk universitet eller andre videregående uddannelsesinstitutioner. Også her kunne man forestille sig at alternativet til at lukke en uddannelse, kunne være at indgå i et uddannelsessamarbejde med en anden institution med henblik på at få en rentabel studentervolumen på uddannelsen.

3. Gennemgang af uddannelser med særlige udfordringer

Friheden for institutionerne til at skrue op for volumenknappen på optaget til uddannelserne må, i AC's optik, have følgeskab af en større ansvarlighed i forhold til at sikre uddannelsernes relevans for et bredere arbejdsmarked. Valg af indikator for "alt for høj ledighed", jf. bemærkningerne til lovudkastet, bør udformes på en sådan måde, at uddannelsernes arbejdsmarkedsrelevans ikke risikerer at blive fortolket ind i et enten for kortsigtet eller for snævert perspektiv.

AC foreslår derfor, at systematisk overledighed over en årrække gøres til indikator for en ikke-velfungerende uddannelse og som følge deraf kan udtages til en særlig gennemgang. En gennemgang der fx kan have som konsekvens, at uddannelsens indhold og tilrettelæggelse i større grad rettes mod et bredere arbejdsmarked, alternativt at dimensioneringen af uddannelsesoptaget genovervejes.

AC finder det betænkeligt, at man – givet i en god hensigt – udvider antallet af indikatorer for vigende kvalitet med højt frafald og dårlige undervisningsevalueringer fra studerende. Risikoen ved at udvide antallet af indikatorer på ikke-velfungerede uddannelser er, at man i den gode sags tjeneste - men ude af trit med intentionerne - ender med at få opbygget et tungt uddannelsesakkrediteringssystem parallelt med institutionsakkreditering.

Hvis man gør frafald til en særlig indikator på ikke-velfungerende uddannelser, er risikoen, at det vil virke direkte kontraproduktivt i forhold til de politiske intentioner om at skabe bedre sammenhæng på tværs af uddannelserne. Institutionernes incitament til, via uddannelsessamarbejder, at skabe større gennemsigtighed i meritveje der leder væk fra den pågældende uddannelse, vil nok blive oplevet som begrænset.

Frafald er i det hele taget en kompliceret størrelse, og ikke entydigt negativ. Frafall, der ændres til omvalg er for så vidt positivt, så udfordringen bør her i stedet være at få reduceret al unødigt forsinkelse, der kan være forbundet med omvalg. For det andet kan visse videregående uddannelser – også med politisk velsignelse – have et åbent optag eller

åbne op for flere kvote 2 ansøgere, fordi man ønsker at give såkaldt skæve profiler en uddannelseschance.

Det er AC's opfattelse, at studerendes undervisningsevalueringer udgør en del af institutionens interne kvalitetssikringssystem, og at dårlige som gode undervisningsevalueringer som sådan derfor skal håndteres under institutionsakkrediteringen. Tilsvarende finder AC det naturligt, at frafald indgår som en komponent i institutionernes interne kvalitetssikringssystem.

4. Tværgående, tematiske evalueringer

AC finder det særdeles glædeligt og nyttigt, at universitetsuddannelserne – på lige fod med de øvrige videregående uddannelser - igen bliver omfattet af tværgående evaluering og at evaluering bliver en del af et samlet eksternt kvalitetssikringssystem. Det er helt givet, at tværgående evalueringer kan tilvejebringe et analyse- og videngrundlag til gavn for det løbende arbejde med uddannelsernes kvalitet og udvikling, men også i forhold til den løbende vurdering af hensigtsmæssigheden i uddannelsessystemets styring, indretning og struktur.

Erfaringerne med evaluering er netop, at det udviklingsorienterede sigte som kendetegner evalueringer, kan bidrage - ikke kun med viden - men også til refleksion og en større fælles forståelse af løsninger på problemstillinger på – og imellem - uddannelserne og institutionerne. Som EVA i sin nye pjece "Tværgående evalueringer" rigtigt skriver: "Mange af de problemstillinger, udfordringer og udviklingstendenser, som det videregående uddannelsesområde står over for, er af tværgående karakter og er ikke knyttet til de enkelte uddannelser eller institutioner".

Afslutningsvist skal AC bemærke, at det fremstår uklart, hvorledes EVA's tværgående evalueringsvirksomhed indtænkes i et samlet eksternt kvalitetssikringssystem. Ikke mindst med hensyn til behovet for en egentlig lovhjemmel, men også finansieringen af denne del af EVA's virksomhed.

Med venlig hilsen

Birgit Bangskjær

D: 22495855

E: bba@ac.dk